Erasmus University Rotterdam

Gemeente Rotterdam

PLATFORM31

kennis en netwerk voor stad en regio

Kenniswerkplaatsen Rotterdam - Nieuwsspecial

Coalitieakkoord: De beste stad om op te groeien | oktober 2026

Inleiding

In Rotterdam werken onderzoekers, beleidsmedewerkers en professionals in kenniswerkplaatsen (KWP's) samen aan vraagstukken die belangrijk zijn voor de stad en haar inwoners. In deze nieuwsspecial bespreken we kennis die via deze co-creatie bijdraagt aan de doorbraken uit het coalitieakkoord Vaart Maken. We zoomen daarbij in op doorbraak 3: Rotterdam als de beste stad om op te groeien. Want, zo zegt de coalitie, "de jeugd hééft niet alleen de toekomst, ze ís onze toekomst."

Het Rotterdamse coalitieakkoord zet er met doorbraak 3 op in dat ieder kind naar school gaat, met zekerheid thuis opgroeit, zowel thuis als op straat en online veilig is, zich kan ontwikkelen en de zorg krijgt die het nodig heeft. En dit nadrukkelijk voor de lange termijn: "Onze stad besturen we met een focus die verder reikt dan een bestuursperiode van vier jaar en voorbij de postzegel van onze gemeentegrenzen. Daarom leggen we beleid voor meerdere jaren financieel vast en maken we onze keuzes nu met het oog op de toekomst van de stad en haar inwoners" (Coalitieakkoord, p.4).

In deze nieuwsspecial reflecteren onderzoekers van het Onderzoeksprogramma Kinderarmoede, Rotterdams Talent, Healthy'R en CEPHIR op de plannen van de gemeente, en geven ze aan waar zij raakvlakken zien met hun eigen werk. Verder spreken we met Katrijn Kliphuis, afdelingshoofd Onderwijs, over de plannen van doorbraak 3. Ze laat zien welke kennis er nodig is en welke bijdrage de KWP's en het onderzoeksprogramma hieraan kunnen leveren.

Inhoud

Inleiding 2

Opgroeien in Rotterdam vraagt om kennis, vertrouwen en een positief kindbeeld 3

Onderzoeksprogramma Kinderarmoede
Samen werken aan een integrale aanpak voor gezinnen in armoede 5

Kenniswerkplaats Rotterdams Talent 8

Kenniscentrum Healthy'R 9

Academische werkplaats CEPHIR
Gezondheid als fundament voor Rotterdamse doorbraken 11

Nawoord 14

Opgroeien in Rotterdam vraagt om kennis, vertrouwen en een positief kindbeeld

Interview met Katrijn Kliphuis, afdelingshoofd onderwijs bij de gemeente Rotterdam

De gemeente Rotterdam wil de beste stad zijn voor kinderen om in op te groeien. Maar welk beleid en wat voor kennis is daarvoor nodig, en welke samenwerkingen moet je aangaan? Katrijn Kliphuis ziet vooral de noodzaak om anders te kijken: "Kijk niet vanuit systemen en problemen, maar vanuit de kracht van kinderen, gezinnen en de stad."

Kliphuis' afdeling houdt zich bezig met verschillende facetten van opgroeien: van jonge kinderen en passend onderwijs tot sport, cultuur en talentontwikkeling. Dat doet de afdeling niet alleen, maar samen met partners in welzijn, zorg, sport en cultuur. Die brede aanpak vraagt om kennis uit verschillende domeinen.

Kennis als basis voor verandering

Die kennis hoeft volgens Kliphuis niet alleen van buiten de gemeentelijke organisatie te komen. "Beleidsadviseurs doen ook zelf onderzoek in de stad: wat brengt beleid teweeg bij mensen, wat speelt er in wijken en welke signalen komen daaruit naar voren?" Hoe de gemeente kennis verzamelt, kan verschillen, vertelt Kliphuis: "Soms zet de gemeente onderzoeksopdrachten uit of krijgen onderzoekers ruimte om met gemeentelijke informatie verder te werken. Maar de gemeente doet ook zelf onderzoek. Kenniswerkplaatsen kunnen hierin een belangrijke rol spelen."

Daarbij gaat het niet alleen om cijfers: "Juist kwalitatieve kennis uit wijken en gebieden laat zien waar maatschappelijke opgaven werkelijk zitten", vertelt Kliphuis. "Soms levert dat heel praktische inzichten op: dat er wel interventies zijn, maar kinderen er niet terechtkomen, bijvoorbeeld omdat activiteiten op een moment zijn gepland waarop zij er geen gebruik van kunnen maken."

Systeemverandering voor kinderen

De ambitie om van Rotterdam de beste stad te maken om in op te groeien, wordt volgens Kliphuis breed gedragen in de politiek. Daarbij ziet zij ook meer aandacht voor kinderrechten: "Wie kijkt naar opgroeien, veiligheid, onderwijs en zorg, raakt al snel aan de vraag wat kinderen nodig hebben om zich goed te kunnen ontwikkelen."

Tegelijkertijd laten ontwikkelingen rond thuiszitters, jeugdzorg, een gebrek aan beweging en de digitale leefwereld zien dat het bestaande systeem onder druk staat: "De grootste opgaven vragen niet om nóg een beleidsregel, maar om een bredere systeemwijziging. Die beweging gaat verder dan onderwijs alleen. Ondersteuning moet meer rondom het gezin worden georganiseerd en vertrekken vanuit de vraag wat daar al aanwezig is."

Kliphuis verbindt systeemvragen daarnaast aan de sociale basis, de cultuurtransitie in Rotterdam en veranderingen in de organisatie van zorg. “Ondersteuning moet beter toegankelijk worden, zonder hulpvragen te snel als een medisch probleem te benaderen. Dat vraagt ook van de gemeente een andere rol ten opzichte van gezinnen die ondersteuning nodig hebben.”

Onderzoek vanuit een positief kindbeeld

Om die systeemverandering mogelijk te maken, is kennis onmisbaar. Kliphuis: “Mensen moeten eerst begrijpen wat er nu gebeurt: hoe ziet deze generatie kinderen eruit, wat heeft zij nodig en waar loopt het huidige systeem vast? Pas daarna ontstaat ruimte om mee te bewegen in verandering.”

Daarvoor hebben professionals ook nieuwe kennis nodig. “Opleidingen hebben hen niet altijd voorbereid op de huidige maatschappelijke opgaven rondom kinderen. Er is kennis nodig om te begrijpen wat er gebeurt, maar ook om nieuwe aanpakken te duiden: wat werkt, wat niet en waarom?”

Voor toekomstig onderzoek pleit Kliphuis daarom voor een perspectiefwisseling. “Onderzoek richt zich vaak op wat er misgaat, terwijl juist de kracht van kinderen en gezinnen meer centraal zou moeten staan. Hoe ontwikkel je beleid en ondersteuning vanuit die kracht en vanuit een positief mensbeeld?”

De digitale leefwereld van jongeren

Kliphuis groeide zelf niet op met social media, maar maakt er nu wel beleid over: “Jongeren die hiermee opgroeiden gaan inmiddels naar hogescholen of universiteiten en zullen steeds vaker zelf onderzoek doen naar de wereld waarin zij opgroeiden. Tegelijkertijd verandert de digitale leefwereld enorm snel. Daarom zou onderzoek meer vanuit jongeren zelf moeten vertrekken.”

Het is belangrijk om die digitale wereld niet alleen als risico te zien. Kliphuis: “Sociale media kunnen ook positief zijn, bijvoorbeeld in online cultuur, streetculture en bewegingen als *body positivity*. Tegelijkertijd vraagt die wereld om weerbaarheid: kinderen moeten leren omgaan met verschillende bronnen en opvattingen en zelf bepalen wat ze kunnen vertrouwen.”

Samen verantwoordelijk voor kennis

Niet alleen jongeren kunnen waardevolle inzichten bieden. Er is ook veel te leren van oudere professionals, zoals kleuterleidsters die met pensioen gaan. Kliphuis: “Zij hebben meerdere generaties kinderen en onderwijstransities meegemaakt. Veel vraagstukken zijn al eerder in hun carrière gesteld en beantwoord. Kennis is daarmee ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid.”

Kennis uit de stad en van inwoners is waardevol en moet zorgvuldig worden gedeeld én beschermd, ziet Kliphuis: “Het is de uitdaging om die kennis zo te organiseren dat zij belandt in beleid, praktijk en onderzoek, en zo bijdraagt aan betere ondersteuning voor kinderen, gezinnen en de stad. Hier ligt een mooie en belangrijke rol voor kenniswerkplaatsen.”

Onderzoeksprogramma Kinderarmoede

Samen werken aan een integrale aanpak voor gezinnen in armoede

Opgroeien in armoede is een grootschalig probleem dat een bedreiging vormt voor de ontwikkeling en kansen van kinderen.[1,2,3] Kinderen die opgroeien in armoede hebben gedurende langere tijd onvoldoende materiële, culturele en sociale middelen om op een manier te leven die als minimaal aanvaardbaar wordt gezien in onze samenleving.[4] De invloed van opgroeien in deze context begint al voor de geboorte en speelt door tot in de volwassenheid. Hoe jonger kinderen aan armoede worden blootgesteld en hoe langer zij in armoede leven, des te groter de negatieve gevolgen voor hun ontwikkeling en welzijn.[5]

Het belang van een integrale aanpak van armoede

Armoede begint bij een tekort aan geld. Het realiseren van een voldoende en voorspelbaar inkomen voor het gezin is dan ook het belangrijkste startpunt voor de aanpak van armoede.[6,7] Deze samenhang is goed gedocumenteerd: een systematische literatuurstudie naar de invloed van het gezinsinkomen op de ontwikkeling en uitkomsten van kinderen laat zien dat een toename in inkomen samenhangt met betere cognitieve, fysieke, mentale, sociale en gedragsmatige uitkomsten bij kinderen. Dit verband is het sterkst bij kinderen uit de laagste inkomensgroepen.[8] Juist in deze gezinnen kan een hoger inkomen dus het meest verschil maken.

Hoewel de kern van armoede een gebrek aan geld is, is de problematiek bij sommige gezinnen breder dan dat. Bij ruim één op de tien ouders met meervoudige en complexe problematiek is sprake van een stapeling van zorgen op drie of meer leefgebieden.[9] Denk aan financiën, woonsituatie, opleiding,

fysieke en mentale gezondheid, opvoeding, gezinsrelaties, sociaal netwerk, participatie en zingeving. Om deze gezinnen te kunnen ondersteunen is naast een voldoende en voorspelbaar inkomen een integrale aanpak van armoede binnen gezinnen nodig. Het Onderzoeksprogramma Kinderarmoede omschrijft dit als een aanpak gericht op meerdere leefgebieden en op alle gezinsleden.

Onderzoeksprogramma over een integrale aanpak van armoede

Stichting Nationaal Fonds Kinderhulp (Kinderhulp) en gemeente Rotterdam wilden onderzoeken hoe een integrale aanpak van armoede binnen gezinnen er in de praktijk precies uitziet. Kinderhulp wil de eigen aanpak wetenschappelijk onderbouwen en waar nodig vernieuwen, om zo de negatieve invloed van het opgroeien in armoede voor kinderen en jongeren te kunnen verlichten en hun kansen te vergroten. De gemeente Rotterdam wil wetenschappelijke inzichten inzetten om het eigen armoedebeleid effectiever te maken, gericht op zowel het verzachten van de gevolgen van armoede als het doorbreken van de armoedecirkel. Samen initieerden en financierden Kinderhulp en de gemeente Rotterdam een onderzoeksprogramma over de volgende vraag:

Hoe kan een integrale gezinsaanpak bij gezinnen in armoede zo worden vormgegeven dat dit bijdraagt aan het veiliger, kansrijker en gezonder opgroeien van kinderen en jongeren?

Voor dit onderzoek volgde het Onderzoeksprogramma Kinderarmoede van januari 2023 tot juli 2024 hulpverleners en gezinnen in hun reguliere ondersteuningstrajecten. Gemiddeld volgden we een gezin drie tot vier maanden met observaties, gesprekken en korte vragenlijsten, aangevuld met gesprekken met wijkpartners. Deze langdurige, nabije aanpak geeft een uniek beeld van hoe een integrale aanpak er in de dagelijkse praktijk daadwerkelijk uitziet: wat er gebeurt, wat goed werkt en waar het schuurt. Specifiek voor kinderen hebben we een fotoproject uitgevoerd om hun eigen factoren van veerkracht in beeld te brengen.

Wat moet er veranderen?

Ons onderzoek laat zien dat goede hulp rust op vier pijlers:

1. Aandacht voor alle leefgebieden

Gezinnen met geldzorgen hebben vaak problemen op meerdere gebieden tegelijk. Denk aan financiën, werk, wonen, gezondheid of opvoeding. Goede hulp is daarom samenhangend: een hulpverlener die helpt met schulden, maar ook kijkt of kinderen genoeg kunnen meedoen en hoe het gaat met de gezondheid van de ouders. In de praktijk gaat echter veel aandacht naar de meest acute problemen, waardoor er te weinig ruimte overblijft om het gezin als geheel sterker te maken en zo meer kans te geven om de armoede te doorbreken. Dat vraagt om meer tijd dan er nodig is om alleen een acuut probleem op te lossen.

2. Aandacht voor alle gezinsleden

Armoede raakt ouders en kinderen op verschillende manieren. Goede hulp houdt daarom rekening met wat kinderen zelf aangeven nodig te hebben: er wordt naar hen geluisterd op een manier die bij hun leeftijd past, en kinderen en ouders worden geholpen om met elkaar in gesprek te gaan. Bijvoorbeeld: een hulpverlener die niet alleen met de ouders over schulden praat, maar ook aan het kind vraagt hoe het op school gaat en wat het kind zelf nodig heeft.

3. Een goede samenwerking tussen professionals

Gezinnen krijgen vaak hulp van meerdere organisaties tegelijk. Als die niet goed samenwerken, is de ondersteuning vaak niet effectief. Professionals moeten elkaar daarom kennen, informatie delen en samen afspraken maken. Als meerdere hulpverleners rond een gezin werken, spreken ze bijvoorbeeld

af wie waarvoor verantwoordelijk is. Als organisaties in de wijk elkaar goed kennen en samenwerken, kunnen ze samen voorzieningen regelen die passen bij wat ouders en kinderen nodig hebben.

4. Ervaringskennis is onmisbaar

Ouders, kinderen en professionals weten uit eigen ervaring wat zij nodig hebben, wat werkt en wat niet. Ervaringskennis en praktijkkennis moeten daarom een vaste plek krijgen in onderzoek, beleid en uitvoering. Niet als eenmalige inspraak, maar structureel.

Betekenis voor de uitvoering van het Rotterdamse coalitieakkoord 'Vaart maken'

Rotterdam zet in het coalitieakkoord Vaart maken (2026–2030) met doorbraak 3, De beste stad om op te groeien, in op extra maatregelen voor jeugd, armoedebestrijding en gezinsondersteuning. De vier pijlers uit dit onderzoek laten zien hoe die maatregelen ook het verschil kunnen maken voor gezinnen: met aandacht voor alle leefgebieden, voor alle gezinsleden, goede samenwerking tussen professionals en structurele ruimte voor ervaringskennis. Zonder die randvoorwaarden blijven maatregelen losse instrumenten. Maar mét vormen ze samen een aanpak die bijdraagt aan een stad waarin ieder kind veilig, kansrijk en gezond kan opgroeien.

Vervolgonderzoek door het Onderzoeksprogramma Kinderarmoede (februari 2026 - februari 2031) richt zich op het versterken van de pedagogische basis van kinderen en jongeren die opgroeien in armoede. Voor de uitwerking van de resultaten zijn we continu in contact met de gemeente en met Kinderhulp. We wachten niet af tot er een rapport ligt, maar rapporteren steeds tussendoor zodat mogelijke verbeteringen al in gang kunnen worden gezet. Zo zaten we bij de vorming van het coalitieakkoord al aan tafel om input te leveren.

Ga voor meer over het onderzoeksprogramma naar de website.

Noot: Dit artikel is deels gebaseerd op en overgenomen uit: Lusse, M. E. A., Troost, D., Kefi, A., & Lucassen, N. (2026). *Samen werken aan een integrale aanpak voor gezinnen in armoede.* Hogeschool Rotterdam & Erasmus Universiteit Rotterdam. Meer weten? Lees het gehele rapport.

Leestip:

Lucassen, N., & van der Gaag, R. S. (2025) *Opvoeden en opgroeien in armoede.* In: Horst, F. van der, Kok, R., Luijk, P. C. M., & Lucassen, N. Opvoeden en opgroeien: Handboek Pedagogiek. Lannoo-Campus, pp. 310-335.

Luistertips:

Podcast Opgroeien in armoede – een systemisch probleem dat iedereen raakt. NVO Storytellers | Podcast on Spotify

Podcast Kinderarmoede: Het kind centraal (Aflevering 8) van Nooit een kwartje – De podcast over opgroeien in armoedestress – Kinderhulp

Literatuur

1. Cooper, K., & Stewart, K. (2021). *Does household income affect children's outcomes? A systematic review of the evidence.* Child Indicators Research, 14(3), 981-1005.
2. Peverill, M., Dirks, M. A., Narvaja, T., Herts, K. L., Comer, J. S., & McLaughlin, K. A. (2021). *Socioeconomic status and child psychopathology in the United States: A meta-analysis of population-based studies.* Clinical Psychology Review, 83, 101933.
3. Yoshikawa, H., Aber, J. L., & Beardslee, W. R. (2012). *The effects of poverty on the mental, emotional, and behavioral health of children and youth: Implications for prevention.* American Psychologist, 67(4), 272-284.
4. Commissie van de Europese Gemeenschappen. (1991). *Eindverslag over het tweede Europese programma ter bestrijding van de armoede 1985–1989.*
5. Chaudry, A., & Wimer, C. (2016). *Poverty is not just an indicator: The relationship between income, poverty, and child well-being.* Academic Pediatrics, 16(3), S23-S29.
6. Commissie Sociaal Minimum (2023a). *Een zeker bestaan: Naar een toekomstbestendig stelsel van het sociaal minimum.* Rapport I.
7. Commissie Sociaal Minimum (2023b). *Een zeker bestaan: Naar een toekomstbestendig stelsel van het sociaal minimum.* Rapport II.
8. Cooper, K., & Stewart, K. (2021). *Does household income affect children's outcomes? A systematic review of the evidence.* Child Indicators Research, 14(3), 981-1005.
9. Lusse, M. E. A. (2025). *Kansen voor kinderen die opgroeien in armoede.* Hogeschool Rotterdam.

Kenniswerkplaats Rotterdams Talent

Rotterdams Talent werkt aan kennisontwikkeling en -uitwisseling op het gebied van onderwijsbeleid en de praktijk van het onderwijs in Rotterdam. Kijk op hun website voor de laatste informatie over: handelingsverlegenheid, de podcastserie ‘De Nablijvers’, het kennisfestival KWP en de KWP Impact Award.

Handelingsverlegenheid

De eerste manuscripten over het handelingsverlegenheid zijn ingediend voor publicatie. Het is een onderwerp dat veel onderwijsprofessionals bezighoudt: 82,6 procent van de Nederlandse onderwijsprofessionals geeft aan dit te ervaren. Onder handelingsverlegenheid verstaan we: ‘een contextgebonden professionele toestand waarin de professional tekortschiet in het tijdig en of adequaat reageren op situaties die om actie vragen, veroorzaakt door een wisselwerking van cognitieve, emotionele, gedragsmatige en omgevingsfactoren.’ Op dit moment kijken we in ons onderzoek verder naar deze wisselwerking met als doel handelingsverlegenheid te verminderen en dus handelingsbekwaamheid te verhogen.

Podcast ‘De Nablijvers’

De schoolbel is gegaan en de gangen zijn leeg, maar wij blijven nog even zitten. In de Podcast ‘De Nablijvers’ praten we na schooltijd met onderwijsprofessionals over thema’s die er in de klas écht toe doen. Elke aflevering verbindt wetenschappelijk onderzoek met praktijkervaring, zodat je als leraar direct aan de slag kunt met concrete, handelingsgerichte adviezen. Blijf je ook nog even na?

Houd de website van de kenniswerkplaats Rotterdams Talent in de gaten voor nieuws over deze podcast voor onderwijsprofessionals. De eerste aflevering ‘Diversiteit bij autisme’ staat op het punt om gelanceerd te worden.

Kennisfestival KWP

Op dinsdag 6 oktober 2026 vond in Walhalla in Rotterdam het Kennisfestival KWP plaats. Tijdens deze middag deelden onderzoekers en onderwijsprofessionals actuele inzichten uit onderzoek en praktijk die relevant zijn voor het werken in en rond de klas. Aanwezigen kregen een inkijkje in het onderzoek naar de ontwikkeling van ruimtelijk inzicht bij basisschoolleerlingen. Ze ontdekten hoe deze kennis toegepast kan worden in praktische hulpmiddelen voor de klas. Daarnaast bespraken we het actuele thema handelingsverlegenheid: situaties waarin je voelt dat je iets moet doén, maar het lastig is om te bepalen welke actie je kunt ondernemen. Ook verkenden we samen een ethische casus uit de onderwijspraktijk. We sloten af met een kijkje in de podcast ‘De Nablijvers’ als bron van inspiratie voor professionele ontwikkeling.

KWP Impact Award

Op 8 oktober werd tijdens de eerste KWP Impact Award het beste Bachelorproject Pedagogische Wetenschappen bekendgemaakt tijdens de Bachelordiploma-uitreiking op de Erasmus University Rotterdam. Benieuwd naar de winnaar en het winnende project? De winnaars en hun project zijn te vinden op de website van KWP Rotterdams Talent.

Ga voor meer over de kenniswerkplaats naar de website.

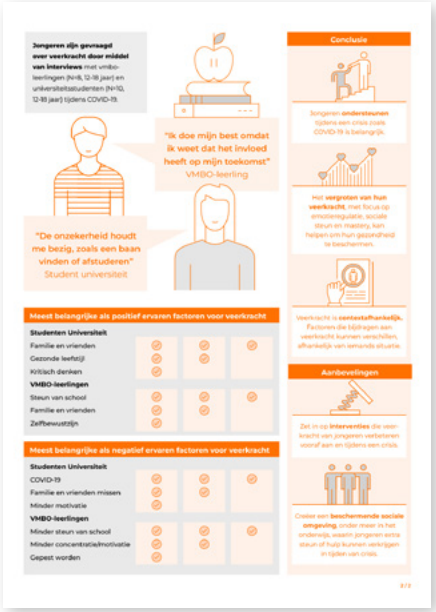
Kenniscentrum Healthy’R

Healthy’R
Centrum voor gedrags-onderzoek en ontwikkeling

Veerkrachtige jongeren

Veerkrachtige jongeren hebben meer kansen op een gezonde ontwikkeling. Daarom onderzoekt kenniscentrum Healthy’R welke factoren de mentale gezondheid van jongeren beïnvloeden en hoe professionals daarop kunnen inspelen. Healthy’R deed met gebruik van de Corona Gezondheidsmonitor Jeugd van de gemeente Rotterdam onderzoek naar de veerkracht van jongeren. Ook is de relatie onderzocht tussen het socialemediagebruik en de geestelijke gezondheid van 12 tot 17-jarigen.

Klik hier voor een vergroting.

Lessen uit de coronatijd

In het project EMPOWER deed Healthy’R onderzoek naar de veerkracht, gezondheid en leefstijl van jongeren tijdens COVID-19. Uit dit project blijkt dat jongeren die negatieve gevolgen van de COVID-19-pandemie ervaarden, ook een slechtere gezondheid rapporteerden tijdens de pandemie. Vooral meisjes, jongeren van 15+ of jongeren met ouders die financiële problemen hebben, rapporteerden minder goede gezondheidsuitkomsten. Het maakt daarbij uit hoe veerkrachtig jongeren zijn en vooral hoe emotioneel ze reageren op stressvolle ervaringen. Uit aanvullend kwalitatief onderzoek bij vmbo-leerlingen en universitaire studenten blijkt dat sociaal-emotionele vaardigheden, een gezonde leefstijl en hun persoonlijke omgeving belangrijk waren tijdens COVID-19. Steun van de familie, structuur vanuit school of studie hielpen jongeren, terwijl sociaal isolement en steun die niet aansloot bij hun behoeften als belemmerend werden ervaren voor hun veerkracht.

Sociale media en mentale gezondheid

Sociale media kunnen voor jongeren voordelen opleveren. Maar de Corona Gezondheidsmonitor Jeugd van Rotterdam laat zien dat meer problematisch socialemediagebruik door jongeren samenhangt met een afname in mentale gezondheid. Zij kunnen bijvoorbeeld niet stoppen op de sociale media, of ze vinden het gebruik stressvol. Uit de analyses blijkt dat dit negatieve verband sterker is bij meisjes dan bij jongens. Ook bij jongeren op het vwo is dit sterker vergeleken met jongeren op het vmbo. Dit is opvallend, omdat juist vaak de lagere opleidingsniveaus kwetsbaarder zijn.

Veerkracht van jongeren en ouders die kunnen rondkomen blijken een beschermende invloed te hebben op de gezondheid van jongeren. Veerkracht betreft niet alleen hoe goed een individuele jongere met tegenslagen kan omgaan. Ook de sociale en maatschappelijke omgeving bepalen welke mogelijkheden jongeren hebben om zich aan moeilijke omstandigheden aan te passen.

Interessant zijn daarom vanuit gezondheidsperspectief, de beleidsvoornemens in het coalitieakkoord van Rotterdam om de sociale basis in de wijk en gezinnen te versterken. Beleid dat voorziet in voorwaarden voor betere leefomstandigheden, armoedebestrijding en sociale steunstructuren werkt positief op het verbeteren van de gezondheid en het welzijn van jongeren.

Tijdens de coronacrisis werd duidelijk dat meisjes en de oudere leeftijdsgroep van jongeren kwetsbaarder zijn. Wat betreft socialemediagebruik geldt dit ook voor jongeren met een hoger opleidingsniveau. Interventies gericht op het bevorderen van fysieke gezondheid, mentaal welzijn en op een gezonde manier omgaan met sociale media zouden in de eerste plaats deze groepen moeten bereiken.

Bouwen aan veerkracht

Om greep te krijgen op de eigen gezondheid is niet alleen een sociale basis belangrijk. Ook een gezonde leefstijl en sociale vaardigheden maken jongeren veerkrachtig Volgens het coalitieakkoord hebben scholen, buurtorganisaties en jongerenwerk daarbij een belangrijke functie. Zij worden gestimuleerd in te zetten op het ondersteunen van kwetsbare gezinnen, een gezond eetaanbod in de stad, en preventie van middelengebruik.

De gemeente Rotterdam heeft de sociale omgeving, participatie en gevoel erbij te horen – het sociaal kapitaal – van de inwoners verder op de kaart gezet met het coalitieakkoord. Het is nu zaak de sociale en gezondheidsvaardigheden van jongeren en hun steunstructuren te versterken. Healthy'R wil zich hiervoor maximaal inzetten.

Ga voor meer over het kenniscentrum naar de website.

Academische werkplaats CEPHIR

Gezondheid als fundament voor Rotterdamse doorbraken

Het coalitieakkoord benoemt gezondheid als een belangrijke basis voor een sterke, groene en sociale stad. Veel van de factoren die gezondheid beïnvloeden komen terug in de drie doorbraken: een huis voor iedereen, de sterkste en groenste economie van Europa en de beste stad om op te groeien.

CEPHIR ziet gezondheid als een verbindende rode draad door deze ambities. De drie doorbraken raken direct aan omstandigheden die gezondheid en gezondheidsverschillen beïnvloeden. Hieronder bekijken we de drie doorbraken vanuit het perspectief van publieke gezondheid. We laten zien hoe gezondheid kan bijdragen aan deze ambities. Tot slot benoemen we drie aandachtspunten voor de komende bestuursperiode.

Een huis voor iedereen

De inrichting van de leefomgeving beïnvloedt de gezondheid gedurende de hele levensloop. Investeringen in woningen, groen en openbare ruimte bieden kansen voor een gezondere stad. Dat geldt in het bijzonder voor buurten waar gezondheidsachterstanden en ongunstige sociale en fysieke leefomstandigheden zich opstapelen en elkaar versterken.

Binnen CEPHIR wordt al langere tijd onderzoek gedaan naar de relatie tussen leefomgeving en gezondheid. Daarbij is extra aandacht voor de wisselwerking tussen de fysieke omgeving, sociale omstandigheden en gezondheid. Onderzoek naar dak- en thuisloosheid laat bijvoorbeeld zien hoe sterk wonen en gezondheid met elkaar samenhangen en hoe groot gezondheidsverschillen binnen de stad kunnen zijn. In het project ECOTIP onderzoeken we hoe leefomgeving, gezondheid en veerkracht met elkaar samenhangen en hoe bewoners, professionals en beleidsmakers samen kunnen werken aan lokale oplossingen. Daarnaast richten projecten als CHESS en GreenCare4Health zich op de vraag hoe de inrichting van de publieke ruimte, vergroening en hittestress samenhangen met gezondheid.

De sterkste en groenste economie van Europa

Een sterke en groene economie vraagt om gezonde inwoners, gezonde arbeidsomstandigheden en een leefomgeving die gezondheid ondersteunt. Of je werk hebt en een toereikend en stabiel inkomen beïnvloeden je gezondheid en of je mee kunt doen in de samenleving. Een sterke economie en een sterke publieke gezondheid kunnen daarom niet los van elkaar worden gezien.

Binnen CEPHIR wordt onderzoek naar de relatie tussen bestaanszekerheid, toegang tot voorzieningen en gezondheid gedaan. Zo hebben we een samenwerking met de Raad van Veerkracht, waarin mensen met geleefde ervaring met armoede meedenken over de relatie tussen armoede en gezondheid, en

vindt onderzoek plaats naar toegang tot zorg voor mensen zonder zorgverzekering en naar commerciële determinanten van gezondheid. Deze onderzoeken laten zien hoe gezondheid samenhangt met de sociale, economische en commerciële context waarin mensen leven. Ze raken ook aan vragen over gezondheid in economische besluitvorming en het zichtbaar maken van gezondheidseffecten van beleid.

De beste stad om op te groeien

De ambitie om Rotterdam de beste stad te maken om op te groeien gaat over factoren die al vroeg in het leven invloed hebben op gezondheid en kansen later in het leven. De omstandigheden waarin kinderen en jongeren opgroeien, leren, spelen en elkaar ontmoeten vormen een belangrijke basis voor gezondheid gedurende de rest van het leven.

Gezondheid en kansengelijkheid tijdens het opgroeien vormen binnen CEPHIR een belangrijk onderdeel van de kennisagenda, in samenwerking met de kenniswerkplaats jeugd ST-RAW. Zo onderzoeken we binnen FoodEnvironments4Future hoe scholen en hun omgeving gezonde en duurzame voedingskeuzes kunnen ondersteunen, voortbouwend op eerdere projecten rondom schoolontbijt en schoollunch. Het project GIOS richtte zich op de werkzame elementen van integraal gemeentelijk beleid voor obesitaspreventie. Binnen het project Samen voor een gezonde jeugd wordt gewerkt aan een duurzame preventiestructuur voor het bevorderen van mentaal welbevinden van kinderen en jongeren. Al deze projecten leveren kennis op over wat bijdraagt aan gezond opgroeien en wat de rol van gezinnen, scholen, de leefomgeving en beleid daarin is.

Aandachtspunten

Vanuit CEPHIR zien wij drie aandachtspunten voor de komende bestuursperiode:

1. Maak gezondheidsverschillen een expliciete succesmaat
Rotterdam kent grote verschillen in gezondheid tussen buurten en bevolkingsgroepen. De drie doorbraken bieden kansen om deze verschillen te verkleinen. Naast voortgang op woningbouw, economie en jeugd zouden gezondheid en gezondheidsverschillen daarom een expliciete succesmaat moeten zijn in de evaluatie van beleid.

2. Werk vanuit een systeemperspectief
Gezondheidsverschillen zijn het resultaat van een samenspel van factoren op het gebied van wonen, werk, onderwijs, bestaanszekerheid, zorg en leefomgeving. Inzet op afzonderlijke factoren zal daarom vaak onvoldoende zijn om duurzame verandering te realiseren. Werken vanuit een systeemperspectief brengt de onderliggende structuren en mechanismen die gezondheid beïnvloeden in beeld, en de samenhang tussen factoren die daarbij een rol spelen. Dat vraagt om goede samenwerking tussen domeinen én om een langere tijdshorizon. Ook monitoring en evaluatie moeten aansluiten bij de complexiteit van maatschappelijke veranderingen en de samenhang tussen beleidsterreinen. Evaluaties richten zich nu vaak op één vooraf vastgesteld eindpunt. Maar er is ook aandacht nodig voor de veranderingen die beleid teweegbrengt in het systeem, zoals in samenwerking, beleid, uitvoering en betrokkenheid van inwoners. Dergelijke veranderingen maken zichtbaar hoe grotere maatschappelijke verandering tot stand komt.

3. Investeer in kennisontwikkeling samen met inwoners
Bewoners hebben de kennis en ervaringen die nodig zijn om maatschappelijke vraagstukken te begrijpen en passende oplossingen te ontwikkelen. Samenwerking tussen inwoners, onderzoekers, professionals en beleidsmakers draagt bij aan kennis die beter aansluit bij de dagelijkse praktijk en aan een beter begrip van elkaars perspectieven. Uiteenlopende projecten binnen CEPHIR onderstrepen het belang van inwoners als waardevolle partners in kennisontwikkeling en maatschappelijke verandering.

De drie doorbraken bieden veel aanknopingspunten voor gezondheid. Andersom kan gezondheid bijdragen aan het realiseren van deze doorbraken, een gedachte die aansluit bij het principe van ‘Health for All Policies’. Binnen CEPHIR komen wetenschappelijke kennis, beleidskennis, praktijkervaring en de kennis van inwoners al twintig jaar samen. Die verschillende perspectieven helpen om maatschappelijke vraagstukken beter te begrijpen en gezamenlijk te werken aan verbetering van de publieke gezondheid.

Ga voor meer over de academische werkplaats naar de website.

Nawoord

Rotterdam is een veelzijdige stad met een grote diversiteit aan maatschappelijke, ruimtelijke en veiligheidsvraagstukken. De veranderende wereld werpt steeds nieuwe vragen op en vergroot de behoefte aan kennis en inzicht. Om complexe vraagstukken beter te kunnen aanpakken, werken onderzoekers, beleidsmakers en praktijkprofessionals in kenniswerkplaatsen samen om die kennis te vergroten en toe te passen. Het Onderzoeksprogramma Kinderarmoede, Rotterdams Talent, Healthy'R en CEPHIR lieten in deze nieuwsspecial zien hoe belangrijk het is een systeemperspectief te hanteren en onderwerpen als veilig en kansrijk opgroeien domeinoverstijgend aan te pakken. Investeer bijvoorbeeld niet alleen in onderwijs, maar ook in publieke gezondheid en sociale cohesie. Benut hierbij de kennis die er al is en die nog ontwikkeld wordt.

De stad kent inmiddels dertien van deze kennisnetwerken, waarvan sommige al vijftien jaar bestaan. Naast de kennisnetwerken uit deze nieuwsspecial, gaat het om Leefbare Wijken, Stedelijke Arbeidsmarkt, Future Society Lab, Govlab010, Carelab, Erasmus Initiative Vital Cities and Citizens, StRaw, Werkplaats Sociaal Domein ZHZ, en Regionale KWP Onbegrepen Gedrag Rotterdam Rijnmond. Door gezamenlijke en wederkerige kennisontwikkeling en kennisdeling streeft Rotterdam naar beleid met meer impact en kunnen kennisinstellingen gebruikmaken van kennis uit de praktijk.

Deze nieuwsspecial is ontstaan via een samenwerking tussen gemeente Rotterdam, Erasmus Universiteit en Platform31. De volgende nieuwsspecial verschijnt in februari 2027. Daarin staat een nieuw onderwerp centraal. KWP's kunnen tot en met 16 januari 2027 suggesties hiervoor aandragen bij Platform31.

Saskia van Veen (teamleider onderzoek gemeente Rotterdam), Marjolein Kooistra (coördinator kenniswerkplaatsen Erasmus Universiteit Rotterdam), Jans Berden en Floor Boorsma (coördinatie en projectleiding Platform31).

Colofon

Platform31, gemeente Rotterdam en
Erasmus Universiteit Rotterdam
Den Haag, oktober 2026

Coördinatie: Jans Berden en Floor Boorsma, Platform31
Redactie: Platform31
Coverfoto: Frans Blok / Shutterstock.com
Foto's: p.5 Alex Schröder, p.10 lunopark / Shutterstock.com, p.12 ColorMaker / Shutterstock.com.

Erasmus University Rotterdam

Gemeente Rotterdam

PLATFORM31
kennis en netwerk voor stad en regio